

Insektenplagen

in bossen en andere houtopstanden in 1967^{*)}

[453]

INSECT AND MITE PESTS IN FORESTS AND OTHER LIGNEOUS GROWTHS
IN THE NETHERLANDS 1967

D. DOOM
(Itbon, Arnhem)

SUMMARY

The available data on infestations by forest insects and mites in 1967 are summarized in tables I and II. The most noteworthy infestations are the following:

*a. As a result of the mild winter, severe outbreaks of the green spruce aphid (*Elatobium abietinum* Wlk.) occurred on very nearly all spruce species throughout the country. Particularly severe damage was suffered by young Sitka-, Servian-, and blue spruce.*

*b. Serious outbreaks of the heather leaf beetle (*Lochmaea suturalis* Thoms.) occurred in all heather areas. Honey production, sheep-farming and the recreational value of the moors were adversely affected.*

*c. Heavy and prolonged rainfall in winter caused inundation of pine stands locally. The dying trees served as breeding material for the pine shoot beetle (*Tomicus piniperda* L.), which subsequently caused severe damage to pine trees in the neighbourhood of these localities.*

*d. Infestations by the larch case bearer (*Coleophora laricella* Hb.) further decreased. No serious outbreaks have been recorded.*

Evenals in de vorige jaaroverzichten zijn in dat van nu de gegevens verwerkt, afkomstig van de leden van onze Waarnemersorganisatie. Aan hen die hun medewerking hebben verleend, betuigen we hiermede gaarne onze dank. Vanzelfsprekend zijn tevens de door ons waargenomen aantastingen hierin opgenomen. In de tabellen I en II worden al deze gegevens samengevat.

Voor de in dit artikel gebruikte namen van insecten en mijten is gevolgd de nomenclatuur, die gebruikt wordt in het 1e deel van „Bosbescherming” (1); voor de namen der gewassen is, in afwijking van onze vorige overzichten, geraadpleegd: „Nederlandse Dendrologie” (2).

Aantastingen van geringe betekenis zijn niet in de tekst, maar wel in de tabellen opgenomen. Enkele opgaven hebben we buiten beschouwing moeten laten. Een wijziging van het tijdstip van informatie aan ons in 1968, waarbij de opgaven van de waarnemers niet meer — zoals tot dusver gebruikelijk — achteraf, maar tijdens de aantastingsperiode zullen worden doorgegeven, zal

^{*)} Verschijnt tevens als Mededeling van het Itbon, nr. 88/1968.

naar wij verwachten, ons een beter en waarschijnlijk vollediger inzicht geven in het optreden van plagen op onze voornaamste houtgewassen.

Tabel I. De in 1967 schadelijk opgetreden insekten en mijten, gerangschikt naar het beschadigde gewas.

Table I. The insect and mite pests of 1967, grouped according to their host plants.

Plantesoort/ <i>Plant species</i>	Aangetast door/ <i>Attacked by</i>
Pinus sylvestris L.	Curculio abietis L. Brachyderes incanus L. Tomicus piniperda L. Hylastes ater Payk. Gnathotrichus materiarius Fitch Rhyacionia buoliana Schiff. Scotia sp. Acantholyda hieroglyphica Chr. Cinara pini L. Pineus pini L. Aradus cinnamomeus Panz.
Pinus nigra Arn. var. nigra	Tomicus piniperda L.
Pinus nigra Arn. var. maritima Melv.	Curculio abietis L. Tomicus piniperda L. Hylastes ater Payk.
Picea sp.	Strophosomus rufipes Steph. Epinotia tedella Cl. Pristiphora abietina Chr. Elatobium abietinum Wlk. Gilletteella cooleyi Gill. Sacchiphantes abietis L. Cinara sp.
Pseudotsuga menziesii Franco	Curculio abietis L. Melolontha melolontha L. Gilletteella cooleyi Gill.
Larix leptolepis, Gord.	Xyloterus lineatus Oliv. Gnathotrichus materiarius Fitch Coleophora laricella Hb.
Abies nordmanniana Spach	Oligonychus ununguis Jac.
Taxus baccata L.	Bastodus angustiorana Haw. Phytoptus taxi Murray
Populus sp.	Saperda carcharias L. Saperda populnea L. Phyllodecta sp. Melasoma populi L. Leucoma salicis L. Cossus cossus L. Phloeomyzus redelei H.R.L. Pterocomma populeum Klth.

Plantesoort/ <i>Plant species</i>	Aangetast door/ <i>Attacked by</i>
Salix sp.	Phyllosecta sp. Lochmaea capreae L. Cossus cossus L. Rhabdophaga terminalis H.Lw. Rhabdophaga ramicola Rübs. ? Pterocomma pilosum Bckt. Phylloxera sp. Schizotetranychus schizopus Zacher
Quercus robur L.	Tortrix viridana L. Operophtera brumata L. Euproctis chrysorrhoea L. Malacosoma neustria L. Neuroterus numismalis Fourc. Phylloxera coccinea Heyd.
Quercus rubra L.	Tortrix viridana L. Operophtera brumata L.
Fagus sylvatica L.	Orchestes fagi L. Phyllaphis fagi L. Cryptococcus fagi Bärenspr.
Ulmus sp.	Euproctis chrysorrhoea L. Malacosoma neustria L. Eriosoma ulmi L.
Tilia europaea L.	Operophtera brumata L. Caliroa annulipes Kl. Eucallipterus tiliae L. Eotetranychus telarius L.
Betula sp.	Deporaus betulae L. Lochmaea capreae L. Acalla ferrugana Tr. Lyonetia clerckella L. Simaethis pariana Cl. Euproctis chrysorrhoea L.
Fraxinus sp.	Hylesinus fraxini Panz. Lepidosaphes ulmi L.
Crataegus sp.	Operophtera brumata L. Yponomeuta padella malinella Zll. Euproctis chrysorrhoea L. Dasyncura crataegi Winn.
Acer pseudoplatanus L.	Euproctis chrysorrhoea L. Drepanosiphum platanooides Schrk.
Alnus sp.	Agelastica alni L.
Hippophae rhamnoides L.	Euproctis chrysorrhoea L. Phytoptus hippophaenus Nal.

Plantesoort/ <i>Plant species</i>	Aangetast door/ <i>Attacked by</i>
<i>Euonymus europaea</i> L.	<i>Yponomeuta evonymella</i> L.
<i>Prunus</i> sp.	<i>Lyonetia clerckella</i> L. <i>Operophtera brumata</i> L. <i>Yponomeuta padella malinella</i> Zll.
<i>Corylus avellana</i> L.	<i>Phytoptus avellanae</i> Nal.
<i>Sorbus</i> sp.	<i>Lyonetia clerckella</i> L. <i>Euproctis chrysorrhoea</i> L. <i>Lepidosaphes ulmi</i> L.
<i>Cotoneaster</i> sp.	<i>Euproctis chrysorrhoea</i> L.
<i>Viburnum opulus</i> L.	<i>Galerucella viburni</i> Payk. <i>Euproctis chrysorrhoea</i> L. <i>Ceruraphis eriophori</i> Wek.
<i>Ilex aquifolium</i> L.	<i>Phytomyza ilicis</i> Curt.
<i>Cornus</i> sp.	<i>Yponomeuta padella malinella</i> Zll.
<i>Calluna vulgaris</i> Hull	<i>Lochmaea suturalis</i> Thoms.

Table II. De graad van aantasting in de verschillende provincies.

Table II. The degree of infestation in the different provinces in the Netherlands.

- A = ernstige aantasting (waaronder kaalvreterij) — heavy infestation (among which complete defoliation)
 a = idem, doch plaatselijk — ditto, but local
 B = matige aantasting — moderate infestation
 b = idem, doch plaatselijk — ditto, but local
 C = lichte aantasting — light infestation
 c = idem, doch plaatselijk — ditto, but local

Insektesoort/ <i>Insect species</i>	Provincies/ <i>Provinces</i>										
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel**	Gelderl.*	Utrecht	N.-Holland	Z.-Holland	Zeeland	N.-Brabant	Limburg
<i>Curculio abietis</i> L.	c		c	b	bc					c	b
<i>Orchestes fagi</i> L.				c	c	c					
<i>Deporaus betulae</i> L.				c							
<i>Brachyderes incanus</i> L.				b						b	
<i>Strophoderus rufipes</i> Steph.				c							a
<i>Tomicus piniperda</i> L.	c		bC	abc	abc	c	c	bc		aBc	
<i>Hylastes ater</i> Payk.					c					b	
<i>Xyloterus lineatus</i> Oliv.					c	c					
<i>Gnathotrichus materiarius</i> Fitch					aB	b					
<i>Hylesinus fraxini</i> Panz.								b			
<i>Saperda carcharias</i> L.		c			b					ab	
<i>Saperda populnea</i> L.					c					c	
<i>Melolontha melolontha</i> L.					a						

Insektesoort/ <i>Insect species</i>	Provincies/ <i>Provinces</i>										
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel**	Gelderl.*	Utrecht	N.-Holland	Z.-Holland	Zeeland	N.-Brabant	Limburg
<i>Phyllosecta</i> sp.				c	b			a		c	
<i>Melasma populi</i> L.				ab	c		b			c	
<i>Agelastica alni</i> L.				ab	c		b			c	
<i>Lochmaea suturalis</i> Thoms.	a		Ab	aBc	Ab	aB	A			aBc	c
<i>Lochmaea capreae</i> L.					ab					ab	a
<i>Galerucella viburni</i> Payk.					b	a	c				
<i>Coleophora laricella</i> Hb.	b		bC	c	bC	c				bC	b
<i>Rhyacionia buoliana</i> Schiff.			c		bc						
<i>Epinotia tedelta</i> Cl.											a
<i>Bastodus angustiorana</i> Haw.							a				
<i>Simaethis pariana</i> Cl.											b
<i>Acalla ferrugana</i> Traub										c	
<i>Lyonetia clerckella</i> L.											b
<i>Tortrix viridana</i> L.				b	bC	c				bc	a
<i>Operophtera brumata</i> L.				b	abC		b			ab	
<i>Yponomeuta</i> sp.					c		abc	abc			
<i>Scotia</i> sp.										b	
<i>Leucoma salicis</i> L.		a			a	a			ab	ab	c
<i>Euproctis chrysorrhoea</i> L.	a							bc		ab	a
<i>Malacosoma neustria</i> L.				b			a			c	c
<i>Cossus cossus</i> L.					a					b	
<i>Pristiphora abietina</i> Chr.				a						a	
<i>Diprion pini</i> L.										c	
<i>Caliroa annulipes</i> Klug							abc			ab	
<i>Acantholyda hieroglyphica</i> Chr.					c						
<i>Neuroterus numismalis</i> Fourc.							c				
<i>Phytomyza ilicis</i> Curt.							a				
<i>Rhabdophaga terminalis</i> H.Lw.										a	
<i>Dasyneura crataegi</i> Winn.										c	
<i>Rhabdophaga ramicola</i> Rübs.								a			
<i>Elatobium abietinum</i> Wik.	abc	c	aB	b	Ab	A	ab	ab	a	Ab	A
<i>Eucallipterus tiliae</i> L.						c	ab	bc			
<i>Drepanosiphum platanooides</i> Schrk.								a			
<i>Phyllaphis fagi</i> L.					a	b					a
<i>Ceruraphis eriophori</i> Wik.					a			a			
<i>Phylloxera coccinea</i> Heyd.					c						
<i>Phloeomyzus redelei</i> H.R.L.		c									
<i>Pterocomma populeum</i> Klth.					c					c	
<i>Cinara</i> sp.							a			a	a
<i>Phylloxerina</i> sp.						b	h				
<i>Sacchiphantes abietis</i> L.					c					bc	
<i>Gilletteella cooleyi</i> Gill.			c	a	C	c				c	
<i>Pineus pini</i> L.										aBc	B
<i>Cryptococcus fagi</i> Bärenspr.				c	c	c	c				
<i>Lepidosaphes ulmi</i> L.						a	b				c

Insektesoort/ <i>Insect species</i>	Provincies/ <i>Provinces</i>										
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel**	Gelderl.*	Utrecht	N.-Holland	N.-Brabant	Zeeland	Noordbrab.	Limburg
<i>Eriosoma ulmi</i> L.						b					
<i>Aradus cinnamomeus</i> Panz.					c						
<i>Eotetranychus telarius</i> L.						b	c				
<i>Oligonychus ununguis</i> Jac.					b						
<i>Schizotetranychus schizopus</i> Zacher .								b			
<i>Phytoptus avellanae</i> Nal.				b							
<i>Phytoptus hippophaenus</i> Nal.								c			
<i>Phytoptus taxi</i> Murray							c				

* incl. Oostelijk Flevoland

** incl. Noordoostpolder

Kevers (*Coleoptera*)

Grote dennesnuitkever (*Curculio abietis* L.)

Aantastingen van matige betekenis kwamen op douglas voor bij Enschede en plaatselijk op het noordelijk deel van de Veluwe (o.a. bij Putten). Op Corsicaanse den was het insect schadelijk bij Afferden L.).

Grijze dennesnuitkever (*Brachyderes incanus* L.)

Betreffende dit insect berichtte men ons schade van matige betekenis aan grovedennen bij Rips en in de boswachterij Haarle.

Denneknopsnuitkever (*Strophosomus rufipes* Steph.)

Fijnsparren bij Swalmen hebben ernstig te lijden gehad door de vreterij van dit insect.

Dennenscheerder (*Tomicus piniperda* L.)

Als gevolg van wateroverlast, waarbij vaak een deel van de dennenbossen onder water kwam te staan, ontstonden plaatselijk haarden met overmatig broedgelegenheid voor dit insect. Meldingen van ernstige aantasting moeten dan ook voornamelijk aan deze omstandigheid worden toegeschreven. Zwaar zijn grovedennen aangetast bij Arnhem, Otterlo, St. Anthonis, Helvoirt, omgeving Loon op Zand en vliegveld Twente. Van matige betekenis was de aantasting van groveden bij Rips, Deurne, Bakel, Dalfsen en Putten; in Hoek van Holland werd de Oostenrijkse den matig aangetast.

Zwarte dennebastkever (*Hylastes ater* Payk.)

Beperkte aantasting van grovedennen kwam bij Deurne voor.

Kleine dennehoutkever (*Gnathotrichus materiarius* Fitch)

Massaal is de kever gevonden in niet ontschorste dennestammen of -stobben bij Wekerom en Almen, in De Hoge Veluwe en het Loenense Bos. Bij

Austerlitz kwam het insect in grote aantallen voor in lariksstammen, tezamen met de gestreepte dennehoutkever (*Xyloterus lineatus* Oliv.).

Essebastkever (*Hylesinus fraxini* Panz.)

Op enkele pleinen van de Rotterdamse plantsoendienst blijkt speciaal *Fraxinus* cv. 'Hessei' door dit insect te worden aangetast; de gewone es was daar vrij van aantasting.

Sneeuwbalhaan (*Galerucella viburni* Payk.)

Kaalvreterij van *Viburnum* kwam voor in een plantsoen te Utrecht; van matige betekenis was de aantasting in De Hoge Veluwe.

Gele wilgebladkever (*Lochmaea capreae* L.)

De soort, die zeer nauw aan de heidekever verwant is, heeft in verschillende delen van Noord-Brabant en Gelderland jonge berken soms volledig ontbladerd. Dit had o.a. plaats in de omgeving van Wolfheze, Schaarsbergen, op de Gortelse heide en in het landgoed „De Utrecht” bij Esbeek. In de Peel en de Strabrechtse heide zijn behalve jong berkenopslag, ook groepen waterwilgen kaalgevreten.

Heidekever (*Lochmaea suturalis* Thoms.)

Deze kever, die in 1966 op enkele heidevelden reeds massaal optrad, kwam in 1967 in nog grotere aantallen voor. Uitgestrekte heidevelden, zoals in Drente, Gelderland, maar ook in Noord-Holland (Schoorl), hebben er zwaar door geleden. Ook uit de nog niet genoemde provincies kwamen meldingen binnen over gebieden, waarin zich grote of kleinere haarden hadden ontwikkeld (zie tabel II). Het zou ons in dit bestek te ver gaan, al deze gebieden met name te noemen. De betekenis van dergelijke aantasting moet stellig nadelig geweest zijn voor de honingproductie, de schaaphouderij en zeker niet in de laatste plaats voor de recreatie.

Elzehaan (*Agelastica alni* L.)

Elzen op het landgoed „De Eese” (Ov.) werden kaalgevreten; matige vreterij kwam voor bij Hilversum en in de Noordoostpolder.

Wilgehaan (*Phyllodecta* sp.)

Salix purpurea cv. 'Gracilis' in een stadsplantsoen van Den Haag werd ernstig door dit insect aangetast. Populieren en wilgen langs de rijksweg Arnhem-Nijmegen waren plaatselijk matig aangevreten.

Meikever (*Melolontha melolontha* L.)

In de boswachterij Uddel heeft een douglasbeplanting zwaar te lijden gehad van vreterij door de engerlingen.

Grote populiëreboktor (*Saperda carcharias* L.)

De larven van dit insect bleken in populierenwegbeplantingen vooral schadelijk te zijn opgetreden bij Cuyk, Deurne, Asten en Voordeldonk. Voorts werd matige aantasting waargenomen in de omgeving van Hummelo en Voorst.

Vlinders (*Lepidoptera*)

Lariksmot (*Coleophora laricella* Hb.)

Kwam in 1966 plaatselijk nog ernstige vreterij door de rupsen van deze micro voor, in 1967 bleek dit optreden meest van geringe, soms van matige betekenis te zijn geweest. Meldingen, behorende tot de laatste categorie kwamen uit Appelscha, Brummen, Uddel, Almelo (landgoed Park 1813), Esbeek, Helden, Venlo, Grubbenvorst en plaatselijk ook nog uit de houtvesterijen Assen-noord en Assen-zuid.

Dennelotrups (*Rhyacionia buoliana* Schiff.)

In de boswachterij Kootwijk kwam enige aantasting van groveden voor in de omgeving van sterfteplekken ten gevolge van waterovervloed.

Sparrebladroller (*Epinotia tedella* Cl.)

Bij Grubbenvorst werden randbomen van een kerstbomenperceel ernstig aangetast.

Rododendronbladroller (*Bastodus angustiorana* Haw.)

In het Amsterdamse Bos heeft *Taxus* ernstig van vreterij door dit insect te lijden gehad.

Skeletteermot (*Simaethis pariana* Cl.)

Bij Roermond en Reuver werden berken (*Betula verrucosa* en *B. pubescens*) vrij ernstig door dit insect, afkomstig van vruchtbomen, aangetast.

Kersemineermot (*Lyonetia clerckella* L.)

Bij Venlo en omgeving nam men aantastingen waar van *Betula*, *Sorbus* en *Prunus* door deze mineerder, eveneens afkomstig van vruchtboomgaarden.

Groene eikebladroller (*Tortrix viridana* L.) en kleine wintervlinder (*Ope-rophtera brumata* L.)

In Limburg kwamen zware aantastingen van zomereiken voor bij Bergen, Montfort en Herkenbosch. Een gezamenlijk optreden van beide soorten, waarbij het accent vermoedelijk op de wintervlinder moet worden gelegd, veroorzaakte kaalvreterij van eiken in de Drunense Duinen en bij Nijmegen. Van wat geringere betekenis was de vreterij bij Esbeek, Helvoirt, Wijchen, Hummelo, op De Hoge Veluwe en op vele eikenbeplantingen in Twente. De wintervlinder was in Alkmaar schadelijk op meidoorn en plaatselijk in Noord-Brabant ook aan linde en *Prunus*.

Spinselmotten (*Yponomeuta* sp.)

Een schadelijk optreden van dit insect heeft volgens de opgaven, voornamelijk in westelijk Nederland plaats gevonden. *Cornus* werd in Schiedam en *Prunus padus* en *Crataegus* op diverse plaatsen in Amsterdam kaalgevreten. Matig was de aantasting van meidoorn in Schiedam en van kardinaalshoed en *Prunus* in Anna's Hoeve bij Hilversum.

Aardrupsen (*Scotia* sp.)

Bij Best is aan eenjarige zaailingen van groveden enige schade door aardrupsen toegebracht.

Satijnvlinder (*Leucoma salicis* L.)

Rupsen van dit populiereinsekt veroorzaakten plaatselijk weer kaalvreterij. Dit gebeurde in wegbeplantingen bij 's-Hertogenbosch, Zaltbommel, Woensdrecht, Utrecht (langs het Merwedekanaal), Scheemda en pleksgewijs in een populierenopstand in het noordelijk deel van Oostelijk Flevoland. Van matige betekenis waren de aantastingen bij Dirksland, Perkpolder en Elst.

Bastaardsatijnvlinder (*Euproctis chrysorrhoea* L.)

Dit op verschillende houtsoorten als schadelijk gemelde insekt, heeft in de duinstreek — vooral bij West-Terschelling en Hoek van Holland — de duindoorn aangetast. Bovendien kwamen de rupsen in de stadsbeplanting en in tuinen van Den Haag, o.a. op *Cotoneaster* en vruchtbomen, vrij talrijk voor. Zomereiken bij Linne, Montfoort-Vlodrop en Roosendaal werden kaalgevreten. Bij Heesch en Geffen werden de eiken matig aangetast. In plantsoenen te Eindhoven meldde men een massaal optreden op enkele houtsoorten: *Sorbus*, *Crataegus*, *Viburnum* en vruchtbomen.

Ringelrups (*Malacosoma neustria* L.)

Iepen in Slotermeer werden ernstig-, eiken in de Noordoostpolder matig aangevreten.

Wilgehoutrups (*Cossus cossus* L.)

In populierenwegbeplantingen kwamen haarden van ernstige aard voor bij Deurne, Asten, Voordeldonk en Voorst, terwijl bij Dodewaard wilgen zo ernstig waren aangetast, dat tot het vellen van een deel is besloten.

Bladwespen (*Hymenoptera*)

Sparrebladwesp (*Pristiphora abietina* Chr.)

Bij Valkenswaard trad het insekt in fijnsparren opnieuw schadelijk op; men heeft er een bestrijding met lindaan toegepast. Op het landgoed Hulsbeek (bij Oldenzaal) werden sitkasparren kaalgevreten.

Lindebladwesp (*Caliroa annulipes* Kl.)

Van de linden in straten van Amsterdam, Helmond en Alkmaar werden de bladeren volledig geskeletteerd door de bastaardrupsen.

Vliegen en muggen (*Diptera*)

Hulstvlieg (*Phytomyza ilicis* Curt.)

In verscheidene plantsoenen te Amsterdam en in het Amsterdamse Bos is *Ilex aquifolium* ernstig door deze bladmineerder aangetast.

Wilgetopgalmug (*Rhabdophaga terminalis* H.Lw.)

Plaatselijk werd in Noord-Brabant vrij grote aantallen bladgallen aan *Salix alba* waargenomen.

Wilgetakgalmug (*Rhabdophaga ramicola* Rübs.)

Evenals in 1966 was ook in 1967 de aantasting door deze galmug aan bitterwilgen in plantsoenen te Den Haag aanzienlijk.

Blad- en schildluizen (*Hemiptera*)

Groene sparreluis (*Elatobium abietinum* Wlk.)

Als gevolg van de zachte winter van 1966-1967, trad de luis in het gehele land schadelijk, plaatselijk en vooral aan sitka- en servische spar zelfs zeer schadelijk op. Het grootste aantal meldingen van zware schade kwamen uit de provincies Drente, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg. Zwaar getroffen sparrenbeplantingen, waarvan er vele met een insekticide zijn behandeld, kwamen voor bij Appelscha, in het Asser Bos, bij Wijster, in „Assen-noord”, bij Eelde, Lunteren, Etten (Gld.), Beek, Zeist, Austerlitz, Boskoop, Esbeek, Vaals, Venray en Neer, in Oostelijk Flevoland, de Braakmanpolder (Z.), Hoek van Holland, Leender Bos en op Texel.

Lindebladluis (*Eucallipterus tiliae* L.)

Op de linden in straatbeplantingen van Amsterdam is de luis massaal waargenomen; in Gouda en Hilversum was dit in geringere mate het geval.

Grote esdoornluis (*Drepanosiphum platanoides* Schrk.)

Evenals dat voor de lindeluis geldt, produceert ook deze soort overvloedig honingdauw, indien ze in grote aantallen optreedt. Een dergelijk geval deed zich in een straatbeplanting met esdoorn te Den Haag voor.

Beukebladluis (*Phyllaphis fagi* L.)

Vrij sterke aantasting, waardoor de bladeren gaan krullen, nam men in Haelen (L.), De Hoge Veluwe en op de Utrechtse Heuvelrug waar.

Sneeuwbal-zeggeluis (*Ceruraphis eriophori* Walk.)

De schade, waarbij de bladeren van *Viburnum* zich kroezen, kwam vooral voor in de stadsbeplanting van Schiedam, maar ook hier en daar op de Veluwe.

Wilgedwergluizen (*Phylloxera* sp.)

Wilgen in plantsoenen te Utrecht en Alkmaar waren volgens de opgaven vooral in de nazomer in de schorsspleten van de stam met „bloedluis” bezet. Dr D. Hille Ris Lambers (bladluisonderzoek T.N.O.) deelde mede, dat deze waarnemingen betrekking moeten hebben op *Phylloxera*-soorten.

Takluizen (*Cinara* sp.)

In Amsterdam en in de boswachterij Texel waren stam en takken van *Picea* massaal met deze luizen bezet. Bij Bakel en plaatselijk in het noorden van Limburg kwamen grote aantallen takluizen op groveden voor, waarbij wel veel honingdauw, maar geen schade is opgemerkt.

Douglaswolluis (*Gilletteella cooleyi* Gill.)

De luis is massaal op douglas op het landgoed „De Eese” (Ov.) waargenomen.

Dennewolluis (*Pineus pini* L.)

Deze op stam en takken van groveden levende soort, kwam op spectaculaire wijze op een aantal plaatsen in onze zuidelijke provincies voor, vooral bij Bakel, Venray en Sevenum.

Kommaschildluis (*Lepidosaphes ulmi* L.)

Op de stammen van *Sorbus* in een straatbeplanting van Utrecht treedt deze luis tot op een hoogte van ongeveer 2 m in enorme aantallen op. Omstreeks maart wil de plantsoendienst er een bestrijding op toepassen. In Alkmaar trad de soort op *Fraxinus* massaal op.

Spint- en galmijten (*Acar*)

Lindespintmijt (*Eotetranychus telarius* L.)

De soort was matig schadelijk in lindenlanen te Utrecht.

Wilgespintmijt (*Schizotetranychus schizopus* Zacher)

In de zuidwestelijke stadsuitbreiding van Den Haag werd *Salix phylicifolia* evenals in 1966 door deze spintmijt aangetast.

Sparrespintmijt (*Oligonychus ununguis* Jac.)

Schade van matige betekenis aan *Abies nordmanniana* kwam bij 's-Heerenberg voor.

Hazelaarrondknopmijt (*Phytoptus avellanae* Nal.)

Evenals in 1966 werden hazelaars op het landgoed „De Eese” ook in het afgelopen seizoen matig aangetast.

Literatuur:

1. Bosbescherming I - Ned. Bosbouw Ver., Pudoc, Wageningen (in bewerking).
2. Boom, B. K. - Nederlandse Dendrologie, Flora cultuurgewassen I, 1965.